

הדו"ח האלטרנטיבי של המומחה מאוניברסיטת ת"א

"צריך להפוך את פעילות קבלני כוח האדם לבלתי חוקית"

פרופ' ערן ישיב, מומחה לשוק העבודה ולמאקרו-כלכלה, חושב שטרנטנברג הכניס את עצמו לסיטואציה בלתי אפשרית וקורא להימנע מהגדלת הגירעון בגלל "היפר-רגישות" בעולם. בשבוע שעבר הציג את הצעותיו לרפורמה בכלכלת ישראל לנציגי ה-OECD

פיא את הורדתו. נוסף על כך, יכולה היתה הוועדה להמליץ לבטל הטבות מס גדולות שרק חלק מהאוכלוסייה נהנה מהן, כמו הטבות הניתנות לקרנות השתלמות".

"באירופה מתפטרים על זה"
בהתייחס לפרסומים האחרונים על כך שמשדד האוצר שוקל להגדיל את הגירעון בשנה הבאה אומר ישיב: "זו תהיה טעות טקטית להגדיל את הגירעון, יש היפר-רגישות לנושא הזה בעולם, וישראל לא צריכה להכניס את עצמה למקום שראשי ממשלה באירופה מתפטרים בגללו. אפשר להגדיל את מסגרת התקציב באמצעות רפורמה מקיפה יותר בנושא המס."

"מה שישראל צריכה באמת זה טיפול בבעיות היסוד של המשק. מה האירופים רוצים מאיטליה ויוון? לא רק קיצוץ תקציב, אלא גם רפורמות מבניות, אבל ועדת טרכטנברג פספה את ההודמנות ההיסטורית לייצר רפורמות כאלה. חברי הוועדה אמרו 'לא' לשני עניינים מרכזיים: דרישת ראשי המחאה להפוך את ישראל למדינת רווחה ודרישתם לטפל בבעיית היסוד של המשק, שהיא היעדר תשתית אנושית ופיתוח. אילו רצתה הוועדה להפוך את ישראל למדינת רווחה, היא היתה צריכה להגדיל את ההוצאה ב-5% תוצר לפחות וייתכן שאפילו ב-8%."

"הייתי משקיע במהפכה גדולה בתחום הבנייה, באמצעות מעבר לטכנולוגיה עתירת מו"פ ושילוב טכנולוגיה ירוקה. הייתי גם מפרק את מינהל מקרקעי ישראל ומקים שתי רשויות במקומו – אחת שתנסה להגדיל את היצע הקרקעות ואחרת שתאפשר לשחרר קרקעות הנמצאות אצל קבלנים ולא מקודמות. מהפכה בתחום הבנייה תקרין על יוקר הדירה, אבל גם על תחומים אחרים במשק."

"לסבסד העסקת ערבים"
ביקורת נוספת היא על התייחסות ועדת טרכטנברג לתעסוקת חרדים וערבים. "הצעדים שהוועדה ממליצה עליהם מגוחכים ביחס להיקף הבעיה, כדי לשלב ערבים וחרדים במעגל העבודה צריך להשקיע מיליארדים, אבל אפשר לקבל בתמורה עשרות מיליארדים. הוועדה השתמשה באותם צעדים בהתייחס לשתי האוכלוסיות, אבל זה לא רציני מכיוון שמדובר בבעיות שונות."

טרנטנברג, הוא סבור, "מטפל באוכלוסייה החרדית בכפפות של משי", למרות המגבלות המובנות. "500 שוברים בשנה להכשרה מקצועית זה לא מספיק". כדי לקדם את שילוב הערבים בשוק העבודה הוא מציע לסבסד חברות הייטק שיקלטו אקדמאים ערבים, להקים ענף רם מרכזי תעסוקה ולשפר את התשתיות. "לפעמים צריך לרוץ קדימה כדי להישאר במקום", הוא מסכם, "אבל ועדת טרכטנברג לא עשתה את זה, ולכן תהיה נסיגה ביחס לשתי האוכלוסיות הללו."

פרופ' ערן ישיב (52)
מצב משפחתי: נשוי + 2
תפקיד: יועץ מאקרו-כלכלי לבנק ישראל ול'Bank of England
השכלה: פרופסור חבר לכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב

צוות טרכטנברג
שוק העבודה

נעמה סיקולר

צריך לבטל בחקיקה את פעילות קבלני וחברות כוח האדם, ולהפוך את כל פעילות התיווך של העובדים לבלתי חוקית – כך סבור פרופ' ערן ישיב, מומחה לשוק העבודה ומדיניות מאקרו-כלכלית מאוניברסיטת תל-אביב. לדבריו, לא מדובר בהמצאה ישראלית, "אבל בישראל לקחו את התופעה צעד אחד יותר מדי".

בשבועות האחרונים, במקביל לפרסום המלצות טרכטנברג, כתב ישיב תוכנית אלטרנטיבית לזו שהציגה הוועדה. התוכנית שלו כוללת שורה של צעדי מדיניות ומפרטת גם את המקורות התקציביים הנדרשים ליישומם. בשבוע שעבר הציג ישיב את תוכניתו בפני נציגים מה-OECD וכמה חברי כנסת, בהם יו"ר האופוזיציה ח"כ ציפי לבני (קדימה).

ישיב טוען כי המלצות ועדת טרכטנברג אינן מספקות מענה למרבית הבעיות היסודיות של המשק, או שהן מציעות מענה חלקי בלבד. "הוועדה הכניסה את עצמה לסיטואציה בלתי אפשרית", הוא אומר ל"כלכליסט". "היא ניסתה לספק הרבה מאוד קבוצות, אבל גם התחייבה במקביל לא לפרוץ את מסגרת התקציב. התוצאה היא מסמך שהמהות שלו היא סקירה של מצב המשק – לא הצעה לשינוי כיוון".

"אין אכיפה של חוקי עבודה"
כמומחה לשוק העבודה ישיב מוטרד מאוד מסוגיית עובדי הקבלן. "זו צורת העסקה שקיימת בכל העולם, אבל בישראל היא יצאה מכל פרופרציה והגיעה לשיאים עולמיים. נתונים של ארגון העבודה הערי-

כניס לחוק אמצעי ענישה מחמירים נגד מעסיקים, קנסות למשל. כיום כמעט לא מתבצעת אכיפה של חוקי העבודה".

"השינויים מינוריים מדי"
הביקורת על ועדת טרכטנברג חורגת מתחומי שוק העבודה. "מרבית ההודעות ניהוליות, סתם לספק את כולם היא כמעט לא סיפקה אף אחד", אומר ישיב. "שרים, חברי כנסת, תעשיינים וכמונח מובילי המחאה – כולם יצאו לא מרוצים. הוועדה פספה הודמנות היסטוריות לחולל שינוי ממשתי".
"הוועדה היתה צריכה לנפק תוכנית ממוקדת, הכוללת מספר לא גדול של צעדים ברורים ומתוקצבים. במקום זה, היא פרסה את מסקנותיה עד דק, והתפרשה על הרבה מאוד תחומים, במאות ואולי אף באותן סעיפים. במקומות שבהם היא הצביעה על הצורך בשינוי מדיניות היא לא פירטה באופן קונקרטי כיצד יש לעשות זאת, ובמקומות שהיא כן סיפקה פתרונות קונקרטיים, השינויים התקציביים מינוריים ובוודאי לא יכולים לשנות מציאות".
דוגמה לכך מביא ישיב מהפרקים הערים סקיים ביוקר המחיה, בדיוור ובמסים. "בשני הראשונים הוועדה מדברת על תוכנית שמנסה להקיף מאות נושאים, אבל עם פתרונות שרובם לא אומרים כלום. פרק המסים ממוקד יותר, אבל ההמלצות עצמן לא מביאות בשורה, ומסתכמות בהגדלת מסים של 6.73 מיליארד שקל ב-2012 והקטנה של 5.8 מיליארד שקל באותה שנה, כלומר גידול נטו של 933 מיליון שקל. מדובר בגידול של פרומיל (0.11%) בתוצר במונחי 2010, כשכלל המיסוי בארץ הוא מעל 30% תוצר".
"הוועדה יכולה היתה לעשות שינוי משמעותי יותר בתמהיל המסים מבלי לפרוץ את הגירעון. היא יכלה להעלות את נטל המס שמשלמות חברות ולא רק להקי-

למי מלמדים אותנו שעובדי הקבלן מהווים 2%-3% מכלל המועסקים במדינות המערב, בעוד שבשאר העולם, לפי נתוני הלמ"ס, מדובר בסדרי גודל של 5%-7% – וייתכן שזה לא מלוא היקפה של התופעה. "העסקת עובדי קבלן נולדה בפרימות שרצו לצמצמן למינימום את עלות העסקת העובדים ולאפשר גמישות תעסוקתית, כלומר העסקה זמנית, אבל יש לתופעה גם הרבה היבטים שליליים – הרבה יותר קל להתחמק כך משלום שכר מינימום והטבות סוציאליות. המעבידים התכוונו גם מונעים מהעובד צבירת ניסיון והון אנושי. "דרישת ההסתדרות להעסקה ישירה בסקטור הציבורי נכונה", הוא אומר, אבל מטיל ספק באפשרות לפקח על העלאת דרישות בשכרם. "הפרקטיקה תמצא דרכים לעקוף את זה, בדיוק כפי שיש דרכים לעקוף את שכר המינימום".

את ביקורתו על היעדר התייחסות מספקת של ועדת טרכטנברג לכשלים בשוק העבודה הוא ביטא בתוכנית שכתב, הכריז על תקציב של חצי מיליארד שקל בשנה לטיפול בנושא. "צריך לתגבר משמעותית את גורמי האכיפה במשרד התמ"ת ולהי-

יתרו
המוסד לפתרון סכסוכים
נפתחה ההרשמה למחזור שני של
קורס להכשרת בוררים
מיסודם של פרופ' אהרון נמדר וד"ר ישראל שמעוני
בואו ללמוד את מקצוע העתיד ולהבטיח לעצמכם יתרון בתחומכם
לפרטים נוספים הכנסו לאתר יתרו: www.itrold.com
או התקשרו: 03-7160107